

บทที่ 2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและการนำความรู้ไปใช้ของนักศึกษาที่เรียนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการเทียบโอนและไม่เทียบโอน หน่วยงานในอำเภอสามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการวิจัยมากขึ้น จึงได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในวิชาชีพ โดยแบ่งวรรณคดีที่เกี่ยวข้องออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

1. แนวความคิดและหลักการเกี่ยวกับวิชาชีพ
 - 1.1 ความหมาย
 - 1.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการสอนวิชาชีพ
 - 1.3 วิชาชีพที่จัดโดยหน่วยงานต่าง ๆ
2. การจัดวิชาชีพของกรมการศึกษานอกโรงเรียน
 - 2.1 นโยบายการจัดวิชาชีพ
 - 2.2 หลักการจัดวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น
 - 2.3 วัตถุประสงค์
 - 2.4 หลักสูตรวิชาชีพ
 - 2.5 การจัดกิจกรรมวิชาชีพ
 - 2.6 การเทียบโอนวิชาชีพ
 - 2.7 ปัญหาที่พบ
3. ปัญหาการจัดวิชาชีพในอำเภอสามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา
 - 3.1 ปัญหาโดยภาพรวม
 - 3.2 ปัญหาในการจัดวิชาชีพ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบความคิดในการวิจัย

1. แนวความคิดและหลักการเกี่ยวกับวิชาชีพ

1.1 ความหมายของวิชาชีพ

สุภาวดี จิงแถมปิ่น (2534) ได้ให้ความหมายของวิชาชีพว่าเป็นวิชาที่สอนเพื่อมุ่งหวังและปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนสำนึกในงานอาชีพ และส่งเสริมให้เกิดเจตคติที่ดีต่ออาชีพทุกประเภท และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พิจารณาตนเองด้านความถนัด ความสนใจ ค่านิยม ทั้งยังเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะ เทคนิคทางอาชีพ ทักษะการจัดการ เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ตามควรแก่วัย

วิชัย ราชบุรีศิริ (2536) ได้ให้ความหมายว่า วิชาชีพเป็นวิชาที่มุ่งประโยชน์หารายได้เพื่อการครองชีพ จึงต้องให้ผู้เรียนรู้มากขึ้นไปจากเดิม โดยมีทักษะในการประกอบอาชีพ คือนอกจากมีความชำนาญในการปฏิบัติงานแล้วยังต้องเข้าใจวิธีการจัดการต่าง ๆ ในระบบธุรกิจ เช่น รู้จักแหล่งวัสดุ การคิดต้นทุนกำไร การขาย การตลาด ผลงานหรือผลผลิตที่ได้จึงต้องมีทั้งปริมาณและคุณภาพ วิชาชีพจึงเป็นวิชาเลือกตามความถนัดและความสนใจ

ถาวร แซ่โค้ว (2536) ได้ให้ความหมายว่า วิชาชีพเป็นวิชาเลือกที่ประกอบด้วย กลุ่มงาน 4 กลุ่ม คือ กลุ่มงานผลิต กลุ่มงานบริหาร กลุ่มงานเสริมงานผลิต และงานบริการ และกลุ่มงานอาชีพอิสระ โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักของวิชาชีพ มีความสามารถและทักษะในอาชีพมีเจตคติที่ดี และมีคุณธรรมในการประกอบอาชีพ ตลอดจนความสามารถในการจัดการธุรกิจ

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2538) ได้ให้ความหมายไว้ว่า วิชาชีพหมายถึง หลักสูตรวิชาชีพสาขาต่าง ๆ ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนพัฒนาขึ้น ให้บริการกลุ่มเป้าหมาย เป็นหลักสูตรที่ใช้เวลาเรียนตั้งแต่ 3-300 ชั่วโมง ลักษณะของหลักสูตรจะอยู่ในรูปของหลักสูตรรายวิชาจบในตัวเอง ผู้เรียนสามารถเลือกรายวิชาใดรายวิชาหนึ่งขึ้นมาจัดการเรียนการสอน หรือเลือกหลาย ๆ รายวิชามาจัดการเรียนการสอน แต่รวมเวลาแล้วไม่เกิน 300 ชั่วโมง

จากความเห็นของนักการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า วิชาชีพหมายถึง วิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษา โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะในการประกอบอาชีพรู้จักการจัดการในเรื่องการประกอบอาชีพ การตลาดและมีคุณธรรมและจริยธรรมในการประกอบอาชีพ หลักสูตรวิชาชีพมุ่งผลิตผู้เรียนใน 3 ลักษณะ คือ การเข้าสู่ตลาดแรงงาน การนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพอิสระ

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ

สุพิน บุญช่วงศ์ กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาชีพนั้น ถ้าแยกเป็นประเภทหรือจัดเข้ากลุ่มแล้ว จะพบว่ากิจกรรมการเรียนการสอนแยกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กิจกรรมประเภทนี้ผู้เรียนจะเป็นแกนกลางในการประกอบกิจกรรม ซึ่งแยกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

- ก. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานกันเป็นกลุ่ม รู้จักกลไกของการทำงานร่วมกัน
- ข. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นรายบุคคล เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อสอดคล้องและส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถของตนเอง

2. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลาง กิจกรรมประเภทนี้ผู้สอนจะเป็นศูนย์กลางของกรปฏิบัติกิจกรรม โดยเริ่มจากเป็นผู้วางแผนการเรียนการสอน และเป็นผู้นำในขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนจึงเป็นลักษณะเป็นการสื่อสารทางเดียว

โทแนล เอ มอลเลอร์ (1996) ได้ศึกษาและวิจัยการเลือกใช้วิธีต่างๆ ในการสอนวิชาชีพ ได้ผลสรุปว่าวิธีการสอนที่เหมาะสมสำหรับวิชาชีพนั้นเรียงตามลำดับความเหมาะสมได้ดังนี้

- ลำดับที่ 1 วิธีการสอนแบบสาธิต
- ลำดับที่ 2 วิธีการสอนแบบอภิปราย
- ลำดับที่ 3 วิธีการสอนแบบแก้ปัญหา
- ลำดับที่ 4 วิธีการสอนแบบค้นคว้า
- ลำดับที่ 5 วิธีการสอนแบบสืบสวนสอบสวน
- ลำดับที่ 6 วิธีการสอนแบบโครงการ
- ลำดับที่ 7 วิธีการสอนโดยสถานการณ์จำลอง
- ลำดับที่ 8 วิธีการสอนแบบภาพเคลื่อนไหว
- ลำดับที่ 9 วิธีการสอนแบบการประชุม
- ลำดับที่ 10 วิธีการสอนแบบใช้ใบช่วยสอน

มีดังต่อไปนี้

สุกษี ประจงศักดิ์ (2525) วิธีการสอนวิชาชีพที่นิยมใช้กันมาก

1. การสอนแบบบรรยาย
2. การสอนแบบสาธิต
3. การสอนแบบกำหนดงาน
4. การสอนด้วยแบบพิมพ์

สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์ (2527) กล่าวว่า วิธีสอนที่ใช้เป็นหลักในการสอนวิชาชีพ สรุปได้ 3 แนวทางคือ

1. สอนโดยยึดปัญหาที่พบในงานเป็นหลัก
2. สอนโดยยึดใบช่วยสอนเป็นหลัก
3. สอนโดยยึดโครงการเป็นหลัก

จากแนวคิดของนักการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพนั้น จะยึดการสอนแบบใดแบบหนึ่งตายตัวไม่ได้ ทั้งนี้ผู้สอนจะต้องรู้จักเลือกวิธีการสอนให้เหมาะสมแต่ละรายวิชา และจะต้องเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน และจุดมุ่งหมายของการเรียนด้วย

1.3 วิชาชีพที่จัดโดยหน่วยงานต่าง ๆ

การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสาขาอาชีพเพื่อบริการกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ในประเทศไทยนั้น มีหน่วยงานต่าง ๆ ที่ดำเนินการ ดังนี้

1. หน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากกรมการศึกษา
นอกโรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อบริการกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ แล้ว ยังมีหน่วยงานที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดให้ความรู้และฝึกอบรมด้านวิชาชีพ เช่นโรงเรียนสารพัดช่างจัดฝึกอบรมอาชีพทั้งระยะสั้นและระยะยาว กรมอาชีวศึกษา จัดการศึกษา
ด้านอาชีพทั้งในและนอกระบบ ทั้งที่เป็นลักษณะประจำที่และเคลื่อนที่ (มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมมาธิราช, 2534) นอกจากนี้ ยังมีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่ช่วยจัด
การศึกษาด้านอาชีพด้วย (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2538)

2. หน่วยงานของกระทรวงมหาดไทย

หน่วยงานของกระทรวงมหาดไทย ที่จัดการศึกษานอกโรงเรียน
สาขาอาชีพให้แก่ประชาชนทั่วไปได้แก่ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ซึ่งจัดให้ความรู้และฝึกอบรม

แก่ประชาชนในด้านวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นและยาว โดยเน้นให้กลุ่มเป้าหมาย มีการรวมกลุ่ม เพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน

3. หน่วยงานของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

หน่วยงานของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ที่จัดการศึกษา นอกโรงเรียนสาขวิชาชีพให้แก่กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ได้แก่ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมนี้จะมี การฝึกอาชีพทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดยมุ่งฝึกให้กลุ่มเป้าหมายเป็นช่างระดับฝีมือที่จะออกมา ประกอบอาชีพได้ นอกจากนี้ ยังมีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน มีหน้าที่ในการคุ้มครอง แรงงาน ฝึกอบรมนายจ้างและลูกจ้างให้มีความรู้และเข้าใจในการทำงานร่วมกัน (กรมการ ศึกษาโรงเรียน, 2538)

4. หน่วยงานของกระทรวงอุตสาหกรรม

หน่วยงานของกระทรวงนี้ที่จัดวิชาชีพได้แก่ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ซึ่งจัดวิชาชีพให้กับกลุ่มเป้าหมาย ส่วนใหญ่จะเป็นวิชาชีพระยะยาว ตั้งแต่ 6 เดือน เป็นต้นไป

5. หน่วยงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หน่วยงานของกระทรวงนี้ที่จัดวิชาชีพ ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมปศุสัตว์ หน่วยงานเหล่านี้จัดวิชาชีพทั้งระยะสั้นและระยะยาว แต่เน้นหนักด้านการเกษตร

6. หน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุข

หน่วยงานกระทรวงนี้ที่จัดวิชาชีพ ได้แก่ สถาบันสุขภาพจิต และ กรมอนามัย ซึ่งจัดวิชาชีพโดยเน้นหนักทางด้านอาหารการกินและการบริโภค

7. หน่วยงานของกระทรวงยุติธรรม

หน่วยงานกระทรวงนี้ที่จัดวิชาชีพ ได้แก่ สถานพินิจและคุ้มครอง เด็กและเยาวชนกลาง จัดวิชาชีพให้กับเด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมไว้เป็นวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2538)

8. หน่วยงานของกระทรวงกลาโหม

กระทรวงกลาโหม ได้มอบให้กองทัพภาคต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่แต่ละ ภูมิภาค จัดการศึกษาสาขวิชาชีพให้กับทหารกองประจำการที่เข้าประจำการอยู่ในกองทัพเป็นเวลา 2 ปี ส่วนใหญ่จะเป็นวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น

9. องค์การเอกชน เช่น ชมรม สมาคม สถานประกอบการ บริษัท ห้างร้าน ธนาคาร สโมสร มูลนิธิ ฯลฯ หน่วยงานเอกชนที่สอนวิชาชีพ เช่น มูลนิธิฟื้นฟูชนบท มูลนิธิหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2538)

2. การจัดวิชาชีพของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

2.1 นโยบายการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ

ในปีงบประมาณ 2538 กรมการศึกษานอกโรงเรียนมีนโยบายในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2538)

1. ส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาอาชีพ ร่วมกับโรงงาน และสถานประกอบการ ให้กับกลุ่มเป้าหมายผู้ใช้แรงงานที่มีพื้นฐานความรู้ต่ำกว่ามัธยมศึกษา ผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และไม่ได้ศึกษาต่อ สตรี และเกษตรกร ให้ได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในสถานประกอบการ

2. ส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาวิชาชีพ และอาชีพอิสระ ร่วมกับหน่วยงานพัฒนาอื่น ๆ ให้กับกลุ่มเป้าหมาย เกษตรกร ผู้นำท้องถิ่น ประชาชนชายแดน ชาวชุมชนแออัด เยาวชนสตรี คนพิการ ผู้ต้องขัง ทหารกองประจำการ และกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นทักษะในเรื่องการจัดการ การตลาด คุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้สามารถเรียนรู้และนำไปใช้ได้อย่างครบวงจร

3. ส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนวิชาชีพ โดยการศึกษาทางไกลเพื่อรองรับหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช. ทางไกล)

4. ส่งเสริมการสอนภาษาต่างประเทศ และภาษาไทย สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่ดำเนินการในเชิงธุรกิจ และส่งเสริมความสัมพันธ์ตามแนวบริเวณชายแดน เพื่อให้สามารถติดต่อสื่อสารในทางธุรกิจการค้า แลกเปลี่ยนทางวิชาการและวัฒนธรรมประเพณีได้ดียิ่งขึ้น

2.2 หลักการจัดวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น

การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ เป็นการให้การศึกษาด้านอาชีพแก่ประชาชนนอกระบบโรงเรียนที่ขาดโอกาสเพื่อให้เห็นช่องทางทำมาหากิน คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น มีความรู้ทักษะและเจตคติที่ดีในการทำงาน และการประกอบอาชีพอิสระ หรืออาชีพรับจ้างในตลาดแรงงาน หรือปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและชุมชน โดยการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนให้มีความยืดหยุ่น เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของบุคคลและ

ชุมชน โดยให้เสริมรับกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในรูปแบบอื่น ๆ ตามแนวทางการศึกษาตลอดชีวิต (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2538)

2.3 วัตถุประสงค์การจัดวิชาชีพ

กรมการศึกษานอกโรงเรียนมีวัตถุประสงค์ในการจัดวิชาชีพ ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2538)

1. เพื่อส่งเสริมการกระจายรายได้ และการแก้ปัญหาความยากจนโดยการส่งเสริม สนับสนุน ให้ประชาชนมีความรู้ ความสามารถที่จะสร้างงานประกอบอาชีพอิสระ และเพิ่มพูนรายได้
2. เพื่อพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างการทำงาน และความต้องการของตลาดแรงงาน
3. เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพพื้นฐานที่สามารถประยุกต์ใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

2.4 หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ

หลักสูตรที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนจัดวิชาชีพบริการให้กับกลุ่มเป้าหมายแบ่งออกได้ 6 กลุ่มใหญ่ ๆ มีดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2534)

1. กลุ่มวิชาช่างอุตสาหกรรม ได้แก่ ช่างเครื่องยนต์ ช่างวิทยุ ช่างไฟฟ้า ช่างเชื่อมโลหะ ช่างกลโรงงาน ช่างโทรทัศนส์ ช่างซ่อมเครื่องทำความเย็น ช่างไม้ ครุภัณฑ์ ช่างก่อสร้าง ช่างท่อประปาและสุขภัณฑ์ ช่างซ่อมและพ่นสีรถยนต์
2. กลุ่มวิชาคหกรรม ได้แก่ ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างตัดผมเสริมสวย ช่างตัดผม ศิลปประดิษฐ์ อาหารขนม
3. กลุ่มวิชาพาณิชยกรรม ได้แก่ บัญชี พิมพ์ดีด เลขานุการ บริหารธุรกิจ การจัดการ การตลาด การสหกรณ์
4. กลุ่มวิชาศิลปกรรม ได้แก่ นาฏศิลป์ ดนตรี ออกแบบ วาดรูป ทัศนศิลป์
5. กลุ่มวิชาหัตถกรรม ได้แก่ จักสาน ปั่น ถักทอ เครื่องปั้นดินเผา
6. กลุ่มวิชาเกษตรกรรม ได้แก่ การปลูกพืชชนิดต่าง ๆ การปลูกผลไม้ โดยวิธีต่าง ๆ การเลี้ยงสัตว์ การประมง

2.5 การจัดกิจกรรมวิชาชีพ

การจัดกิจกรรมเพื่อให้บรรลุแนวทางการจัดการศึกษาสายอาชีพ จะเน้นเกี่ยวกับการคิดเป็น เพื่อให้ผู้เรียนเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ การตัดสินใจและการเลือกช่องทางที่เหมาะสมกับตนเองมากที่สุด ซึ่งมีหลากหลายกิจกรรมที่สามารถเลือกจัดให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ ความจำเป็น และขีดความสามารถของผู้จัดและกลุ่มเป้าหมายที่จะเข้ารับบริการดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2537)

1. การเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลทางอาชีพ
2. การจัดนิทรรศการทางอาชีพ
3. การจัดทัศนศึกษาหรือทัวร์อาชีพ
4. การจัดวันพบผู้รู้
5. การพบกลุ่มเพื่อเรียนวิชาชีพ
6. การจัดกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพ
7. การจัดศูนย์ข้อมูลทางอาชีพ
8. การศึกษาเคลื่อนที่
9. การประชาสัมพันธ์

1. การเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลทางอาชีพ

การเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลทางอาชีพ คือ การนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานอาชีพ มาเผยแพร่ทางวิทยุ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์และเอกสารต่าง ๆ ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ ความเข้าใจแนวคิด และเห็นช่องทางการพัฒนาอาชีพ

การดำเนินงานในการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลทางอาชีพทางสื่อมวลชน วิธีการก็โดยการทำการรวบรวมข้อมูล ข่าวสาร ทางด้านอาชีพจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ เอกสาร วารสาร หรือจากผู้อำนวยการ ฯลฯ จากนั้นนำข้อมูลข่าวสารด้านอาชีพมาทำการวิเคราะห์ เพื่อจัดนำเสนอให้เหมาะสมกับโอกาส ฤดูกาลและเหตุการณ์ ฯลฯ โดยใช้สื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เอกสาร หนังสือพิมพ์ผาผนัง ฯลฯ สำหรับการเผยแพร่ข่าวสารทางอาชีพนั้น อาจจะดำเนินการโดยวิธีการเชิญผู้สื่อข่าวเยี่ยมชมแหล่งความรู้ หรือประสานงานกับหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เพื่อเปิดคอลัมภ์ "โลกอาชีพ" หรือประสานงานกับสถานีวิทยุหรือโทรทัศน์ ภายในท้องถิ่นเพื่อขอเวลาเสนอรายการเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารทางด้านอาชีพ เป็นต้น

2. การจัดนิทรรศการทางอาชีพ

การจัดนิทรรศการทางอาชีพ คือ การนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานอาชีพมาแสดง และเผยแพร่ เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ ความเข้าใจแนวคิด และเห็นช่องทางในการพัฒนา อาชีพนั้น สำหรับลักษณะของการจัดนิทรรศการนั้น สามารถจัดได้ 2 ลักษณะ คือ

1. จัดในลักษณะประจำที่ ซึ่งอาจจัดให้ห้องสมุด ในหอประชุม หรือห้องเรียน ซึ่งอาจจัดในแบบถาวรหรือจัดชั่วคราวก็ได้

2. จัดในลักษณะเคลื่อนที่ โดยจัดไปพร้อมกับหน่วยเคลื่อนที่ ส่วนเนื้อหาในนั้น ควรจัดให้เหมาะสมกับสภาพหรือท้องถิ่นและความสะดวกในการนำไปใช้

3. การจัดทัศนศึกษาหรือทัวร์อาชีพ

การจัดทัศนศึกษาหรือทัวร์อาชีพ คือ การรวมกลุ่มประชาชนทั่วไปหรือผู้ที่ผ่านการรับบริการจากกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียน เช่น กลุ่มผู้จบโครงการณรงค์เพื่อการเรียนรู้ หนังสือแห่งชาติ ผู้จบการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีจากระดับต่าง ๆ ทั้งสิ้น และเรียนทางไกล ตลอดจนกลุ่มสนใจวิชาชีพรูปแบบอื่น ๆ และผู้ผ่านการอบรมเกษตรกร หรือผู้ใหญ่ในชุมชน ฯลฯ รวมทั้งองค์การท้องถิ่นที่สนใจไปศึกษาดูงานตามสถานประกอบการ หรือแหล่งอาชีพในท้องถิ่นที่ได้รับความสำเร็จในด้านการประกอบอาชีพ

4. การจัดวันพบผู้รู้

การจัดให้มีการพบผู้รู้ จุดประสงค์เพื่อให้ผู้ที่สนใจจะประกอบอาชีพ หรือผู้ที่ประกอบอาชีพอยู่แล้ว แต่ประสบปัญหาได้มีโอกาสหาความรู้วิธีการแก้ปัญหาและแนวทางการประกอบอาชีพ ผู้รู้จึงเป็นใครก็ได้ที่มีความรู้ ความชำนาญ และมีประสบการณ์ทางอาชีพ ซึ่ง อาจจะเป็นบุคคลในท้องถิ่นหรือต่างท้องถิ่นก็ได้

5. การพบกลุ่มเพื่อเรียนวิชาชีพ

การพบกลุ่มเพื่อเรียนวิชาชีพ เป็นกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพที่สำคัญ เพราะกระบวนการนี้เน้นให้ประชาชนมีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และแนวคิด เกี่ยวกับงานอาชีพซึ่งกันและกัน ทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน อันจะช่วยทำให้ประชาชนได้มีโอกาสวิเคราะห์ตนเอง ชุมชน และมีข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพที่ตนเห็นช่องทางว่าจะประสบผลสำเร็จ

6. การจัดกลุ่มพัฒนาอาชีพ

เป็นการรวมกลุ่มประชาชนทั่วไปที่ประกอบอาชีพเดียวกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์เกี่ยวกับการประกอบอาชีพและช่วยเหลือระหว่างสมาชิกด้วยกัน ในอันที่จะพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

7. การจัดศูนย์ข้อมูลทางอาชีพ

ศูนย์ข้อมูลเป็นแหล่งข้อมูลทางอาชีพ เพื่อบริการหน่วยงานประชาชนหรือหน่วยจัดอาชีพเป็นข้อมูลที่ใช้ประกอบการวางแผนจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การตัดสินใจเรียนหรือประกอบอาชีพของกลุ่มเป้าหมาย

8. การศึกษาเคลื่อนที่

การจัดการศึกษาเคลื่อนที่เป็นการเผยแพร่ความรู้ ข่าวสารข้อมูลแก่ประชาชนในหมู่บ้านได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อที่จะนำความรู้ที่ได้รับไปพิจารณาวิเคราะห์และคิดค้นหาช่องทาง ตลอดจนตัดสินใจเลือกปรับปรุงอาชีพเดิมหรือสร้างอาชีพใหม่ ในการจัดทำกิจกรรมการศึกษาเคลื่อนที่ ดำเนินการโดยประสานงานกับผู้นำท้องถิ่น และหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องร่วมให้บริการและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในหมู่บ้านได้ทราบเพื่อมารับบริการ การจัดทำกิจกรรมนั้น ควรเลือกให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ และทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น กรณีที่มีผู้สนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ อาจจะทำเป็นกลุ่มสนทนา เช่น จัดกลุ่มสนทนาเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น หรือการพัฒนาอาชีพเกี่ยวกับอาชีพที่คนในหมู่บ้านประสบอยู่ เป็นต้น เพื่อให้เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพอาจจัดกิจกรรมการแนะนำเคลื่อนที่หรือการพบผู้รู้ เป็นต้น

9. การประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลให้ประชาชนได้ทราบ เพื่อให้เกิดความสนใจ มีแรงจูงใจในการเรียนวิชาชีพ ตลอดจนให้เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ มีความเข้าใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากยิ่งขึ้น โดยที่รูปแบบของการประชาสัมพันธ์มีหลากหลาย ขึ้นอยู่กับความพร้อมและวัตถุประสงค์ของผู้ที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ดังนี้

1. ปากต่อปาก
2. โฆษณา
3. การจัดทำรายการข่าววิทยุและโทรทัศน์

4. สไลด์
5. โปสเตอร์
6. นิทรรศการ
7. สำเนา
8. เอกสารสิ่งพิมพ์
9. หน่วยเคลื่อนที่

สรุป กิจกรรมในการพัฒนาอาชีพมีหลากหลาย ซึ่งสามารถเลือกให้เหมาะสมกับสภาพ และความต้องการ ตลอดจนขีดความสามารถของผู้จัด ดังที่ อุ่นตา นพคุณ (2526) ได้ กล่าวไว้ว่า กิจกรรมที่จัดควรจะต้องให้เห็นแนวโน้มว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า และสามารถทำให้เกิดการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนได้ ซึ่งกิจกรรมควรประกอบด้วยกลยุทธ์ และเทคนิคหลาย ๆ แบบ

2.6 การเทียบโอนผลการเรียนวิชาชีพ

หลักการ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2538) มีหลักการดังนี้

ตามที่หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

พุทธศักราช 2530 ได้กำหนดหลักการให้นักศึกษามองเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพตาม ความสามารถและความสนใจ รู้จักหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่องานอาชีพ มีความรู้ มีทักษะที่จำเป็นและมีเจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพ มีความสามารถในการพัฒนาอาชีพ ที่ทำอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น โดยกำหนดให้ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเรียนวิชาอาชีพเป็นวิชา บังคับ ระดับละ 1 หมวดวิชา และสามารถเลือกศึกษาและหรือเทียบโอนวิชาอาชีพเป็นวิชาเลือก ได้อีกไม่เกิน 3 หมวดวิชา ในแต่ละระดับ

เพื่อสอดคล้องกับหลักการดังกล่าว จึงกำหนดหลักเกณฑ์ในการเทียบโอน วิชาอาชีพตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไว้ โดย กำหนดให้ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาหรือเทียบโอน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2538) ได้ 5 วิธี ดังนี้

1. เทียบโอนผลการเรียนจากแหล่งวิทยาการ หมายถึง การให้นักศึกษา ไปเรียนในแหล่งการศึกษาอื่นที่ใช้หลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด หรือหลักสูตรที่หน่วยงาน ราชการอื่นให้การรับรอง หรือนักศึกษาที่เรียนมาแล้วจากแหล่งการศึกษานั้น แล้วนำผลการเรียน มาขอเทียบโอน

2. เกือบโอนผลการเรียนจากสถาบันประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระ หมายถึง การให้นักศึกษาไปเรียนในสถานประกอบการ หรือสถานประกอบอาชีพอิสระ ตามที่สถานศึกษาได้พิจารณากำหนดแล้วนำผลการเรียนมาขอเกือบโอน

3. เกือบโอนผลการเรียนจากประสบการณ์ทางอาชีพที่มีอยู่ หมายถึง การให้นักศึกษาได้ใช้ประสบการณ์ทางอาชีพที่ตนเองมีอยู่ มารับการตรวจสอบ เพื่อกำหนดค่าและประเมินเป็นผลการเรียน

4. เกือบโอนผลการเรียนจากการประกอบอาชีพ หมายถึง การให้นักศึกษาแสดงรายละเอียดและระดับการทดสอบเกี่ยวกับอาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน เพื่อกำหนดค่าและประเมินเป็นผลการเรียนของตน

5. เกือบโอนผลการเรียนจากการทำโครงการประกอบอาชีพ หมายถึง การให้นักศึกษาสร้างงานหรืออาชีพเพื่อการมีรายได้ โดยการเขียนโครงการและแผนการประกอบอาชีพให้สถานศึกษากำหนดค่า แล้วนำไปปฏิบัติจัดทำมีการติดตามประเมินผลเป็นผลการเรียนของนักศึกษา

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกการเกือบโอนผลการเรียนโดยศึกษาจากแหล่งวิทยาการแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น โดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้

การเกือบโอนผลการเรียนวิชาอาชีพจากแหล่งวิทยาการ เป็นการพิจารณาเกือบโอนผลการเรียนของนักศึกษา จากสถานศึกษา สถาบันหรือศูนย์ฝึกอาชีพของทางราชการหรือเอกชน ที่จัดการศึกษา ฝึกหัดหรือฝึกอบรมวิชาอาชีพ โดยกำหนดหลักการไว้ดังนี้

1. เรียนในสถานศึกษา สถาบัน หรือศูนย์ฝึกอาชีพของทางราชการหรือเอกชน
2. หลักสูตรที่เรียนจะต้องเป็นหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการอนุมัติ หรือที่ราชการอื่นให้การรับรอง
3. วิชาอาชีพที่เรียนจะเป็นสาขาวิชาเดียวหรือหลายสาขาวิชา แล้วนำจำนวนชั่วโมงมานับรวมกันก็ได้
4. วิชาอาชีพที่จะนำมาเกือบโอนจากแหล่งวิทยาการจะต้องเป็นหลักสูตรวิชาอาชีพที่จบในตัวเอง
5. ผลการเรียนวิชาอาชีพที่จะนำขอเกือบโอน จะต้องสอบได้ไว้ไม่เกิน 5 ปี นับถึงวันที่เสนอขอเกือบโอน

5.1 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

5.1.1 วิชาที่เรียนให้นับเวลาเรียนอย่างน้อย 200 ชั่วโมง
เป็น 1 หมวดวิชา

5.1.2 วิชาอาชีพที่นำมาเทียบโอน เทียบโอนได้ไม่เกิน 3 หมวดวิชา

5.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

5.2.1 วิชาที่เรียนให้นับเวลาเรียนอย่างน้อย 250 ชั่วโมง
เป็น 1 หมวดวิชา

5.2.2 วิชาอาชีพที่นำมาเทียบโอน เทียบโอนได้ไม่เกิน 3 หมวดวิชา

2.7 ปัญหาที่พบในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสาขาอาชีพ

การดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนสาขาอาชีพ มีปัญหาที่พบดังนี้

(กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2538)

1. ผู้เรียนออกกลางคัน
2. ไม่มีการเรียนการสอนแต่มีการเบิกจ่ายเงิน
3. วิทยากรที่ผ่านการฝึกอบรมแล้ว ไม่นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิด

ประโยชน์เท่าที่ควร

4. วิทยากรหรือผู้สอนไม่เอาใจใส่การเรียนการสอนเท่าที่ควร
5. ขาดวิทยากรที่มีความรู้ ความชำนาญ ในวิชาที่สอนอย่างแท้จริง
6. วัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนการสอนไม่อำนวย
7. ขาดการประสานงานเพื่อการใช้แหล่งความรู้ หรือวิทยากรที่มีอยู่

เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนมีคุณภาพยิ่งขึ้น

3. ปัญหาในการจัดวิชาชีพในอำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา สามารถแยก
ปัญหาได้เป็น 2 ส่วน คือ ปัญหาโดยรวมของอำเภอและปัญหาของการจัดการศึกษาสาขาอาชีพใน
อำเภอขามสะแกแสง

3.1 ปัญหาโดยภาพรวม

จากการศึกษาข้อมูลพบว่า (สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา, 2537)
อำเภอขามสะแกแสงเป็นอำเภอชั้น 3 มีพื้นที่ทั้งสิ้น 1,769 ตารางกิโลเมตร อยู่ห่างจากตัวจังหวัด
ไปทางทิศเหนือประมาณ 50 กิโลเมตร ได้ประกาศจัดตั้งเป็นอำเภอเมื่อปี พ.ศ.2516 แบ่งเขต
การปกครองออกเป็น 7 ตำบล 63 หมู่บ้าน 7,494 หลังคาเรือน สุขาภิบาล 1 แห่ง มีประชากร
ทั้งสิ้น 40,922 คน เป็นชาย 20,328 คน เป็นหญิง 20,594 คน

สภาพทางเศรษฐกิจ อาชีพหลักของชาวอำเภอขามสะแกแสง คือ ทำนา ทำไร่พริก มีรายได้ต่อหัว/ปี จำนวน 14,745 บาท จัดว่าเป็นรายได้ต่ำสุด เมื่อเปรียบเทียบกับอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดนครราชสีมา

สภาพทางสังคม ชาวอำเภอขามสะแกแสงส่วนใหญ่พูดภาษาโคราช วิถีชีวิตความเป็นอยู่ยังยึดระบบเครือญาติ และระบบอาวุโสเป็นส่วนใหญ่ แต่เห็นความสำคัญของการศึกษาน้อยอันเนื่องมาจากความยากจน ในปัจจุบันมีสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งสิ้น 36 แห่ง สังกัดกรมสามัญศึกษา 1 แห่ง และสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน 1 แห่ง คือ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอขามสะแกแสง ซึ่งมีนักศึกษาอยู่ในความดูแลทั้งสิ้น 2,050 คน และได้จบการศึกษาทั้งสายสามัญและสายอาชีพ จำนวน 1,049 คน (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครราชสีมา, 2537)

ปัญหาภาพรวมของอำเภอขามสะแกแสง คือ

1. ปัญหาการอพยพแรงงานไปถิ่นอื่น
2. ปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคและบริโภคในฤดูแล้ง
3. ปัญหาการไม่สนใจส่งบุตรหลานให้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาของผู้ปกครอง

3.2 ปัญหาในการจัดการศึกษาสายอาชีพในอำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา

จากประสบการณ์ที่ผู้วิจัยได้ปฏิบัติงานในอำเภอขามสะแกแสง จึงสรุปสภาพปัญหาได้ดังนี้

1. นักศึกษามีความประสงค์จะเรียนฟรี เนื่องจากไม่มีเงินค่าเล่าเรียนวิชาชีพ ตามเกณฑ์ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด
2. วิทยากรมีน้อย และไม่ตรงกับสาขาที่นักศึกษาต้องการเรียน
3. วิทยากรขาดทักษะในการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษา
4. ขาดอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย
5. การไม่ได้รับความเชื่อถือจากประชาชน ผู้เรียนที่มาเรียนอาชีพเพียงเพื่อต้องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เท่านั้น ไม่ได้มุ่งหวังเพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ
6. ปัญหาในเรื่องการขาดแคลนทุนในการเปิดกิจการของตนเอง

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดารณี ศรุตคำ (2535) ได้ศึกษาผลของโครงการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนกัมพูชา ผลการวิจัยพบว่า ผลของโครงการที่มีต่อผู้สำเร็จหลักสูตรใน 4 ด้าน พบว่า

1. ด้านการประกอบอาชีพและเพิ่มพูนรายได้ มีการเปลี่ยนแปลงในระดับน้อย
2. ด้านความผูกพันในท้องถิ่นมีการเปลี่ยนแปลงในระดับปานกลาง
3. ด้านการศึกษาต่อเรื่องมีการเปลี่ยนแปลงในระดับปานกลาง
4. ด้านการเป็นผู้นำและเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงในระดับ

ปานกลาง

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลของโครงการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา ระหว่างผู้สำเร็จหลักสูตรเกษตรกรรมวงจร และหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับเกษตรกรรมวงจร อยู่ในระดับมากกว่าผู้สำเร็จหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น

สมพิศ เจริญทอง (2532) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด พบว่า การดำเนินงานส่วนใหญ่เน้นในด้านมุ่งพัฒนาประชาชนให้มองเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ ปัญหาอุปสรรคที่พบคือ บุคลากรยังไม่เข้าใจหลักการดำเนินงานและบทบาทหน้าที่ บางศูนย์ยังมีบุคลากรจำนวนจำกัด โดยเฉพาะศูนย์ที่ตั้งใหญ่ ตลอดจนยังขาดบุคลากรในบางสาขา ในด้านงบประมาณมีปัญหาในเรื่องระเบียบหลักเกณฑ์ ซึ่งยังไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมและค่าตอบแทนซึ่งมีระดับต่ำ ส่วนในด้านวัสดุอุปกรณ์ ส่วนใหญ่ยังมีปัญหาในเรื่องเก่า ล้าสมัย ชำรุด เครื่องมือยังไม่ทันต่อสภาพของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป และขาดข้อมูลที่ทันสมัย โดยเฉพาะข้อมูลด้านการตลาด

ยุทศนา ปิยจันทร์ (2531) ได้ศึกษาความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อกิจกรรมทางการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของงานพัฒนาชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทราโดยศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็น ผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม ความต้องการและความสนใจของเยาวชนที่มีต่อกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพของงานพัฒนาชุมชน 5 โครงการ คือ โครงการตัดเย็บเสื้อผ้า จักสาน เพาะเห็ด ช่างซ่อมเครื่องยนต์ และช่างเสริมสวย ซึ่งพบว่าในด้านผลกระทบนั้น ก่อนการฝึกอบรมเยาวชน (อายุ 18-25 ปี) มีความคิดเห็นต่อ

โครงการตัดเย็บเสื้อผ้า จักสาน เพาะเห็ด และช่างเสริมสวยในระดับน้อย และหลังจากมี
 กอบรม เขาชนมีความเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจและสังคมในระดับมาก ส่วน
 โครงการช่างซ่อมรถยนต์ เขาชนมีความคิดเห็นก่อนการฝึกอบรมระดับปานกลาง และหลัก
 การฝึกอบรมในระดับปานกลาง

ดาริน กิจามระ (2529) ได้ศึกษาผลกระทบของการฝึกอบรมอาชีพเขาชนต่อการ
 ตัดสินใจประกอบอาชีพ โดยศึกษากรณีศูนย์ฝึกอาชีพเขาชนแบบผสมผสาน อำเภอหนองขาหย่าง
 จังหวัดอุทัยธานี พบว่าในช่วงก่อนการอบรม เขาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่
 หลังการฝึกอบรมแล้วกลับมีจำนวนเขาชนที่ตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมลดลง ภูมิหลังทาง
 ด้านการศึกษาและเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมของเขาชน
 ในทางลบ กล่าวคือ เขาชนที่มีการศึกษาค่ำและมีเศรษฐกิจจากจนมักตัดสินใจประกอบอาชีพ
 เกษตรกรรมมากกว่าเขาชนที่มีการศึกษาสูงและมีเศรษฐกิจพอมีพอกิน นอกจากนี้ยังพบว่าการ
 ค่าเนนการฝึกอบรม มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมของเขาชนในทาง
 บวก กล่าวคือ ความรู้ความเข้าใจในการฝึกอบรม การให้สินเชื่อ ความมุ่งหวังในการเข้า
 อบรม และทัศนคติต่ออาชีพและศูนย์ฝึกอาชีพเขาชนแบบผสมผสาน มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ
 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมของเขาชน

ลิลี โภคิษยานนท์ วรารณ ศุภรรรยา และคณะ (2529) ได้ศึกษาถึงผลกระทบ
 ของกิจกรรมเพิ่มพูนรายได้ของสตรี และเขาชนของกรมการพัฒนาชุมชน กิจกรรมดังกล่าวซึ่งมี
 4 ขั้นตอนด้วยกัน คือ ขั้นตอนที่ 1 ให้ความรู้เรื่องการพัฒนาเด็ก ขั้นตอนที่ 2 ฝึกอบรม
 ด้านบัญชีการตลาดการออมทรัพย์สหกรณ์ ขั้นตอนที่ 3 ฝึกอบรมด้านสถานที่ในด้านกิจกรรมอาชีพ
 เช่น ทอผ้า ทอเสื่ออกก เพาะเห็ด และขั้นตอนที่ 4 ฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้เฉพาะกิจกรรม
 เพื่อให้เกิดความชำนาญในสาขาวิชาชีพนั้นและประกอบอาชีพได้ จะส่งผลทำให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่
 ดีขึ้น และกิจกรรมเพิ่มรายได้จะเป็นประโยชน์อย่างน้อยก็ต่อครอบครัวของสตรีเอง โดยเฉพาะ
 รายได้นั้นย่อมนำมาซึ่งการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ด้านโภชนาการและสิ่งแวดล้อมอันมีผลต่อ
 สุขภาพอนามัยครอบครัวและชุมชน นอกจากนี้ผลการดำเนินกิจกรรมจะช่วยพัฒนาความเชื่อมั่น
 ตนเองทักษะในการตัดสินใจ การพัฒนาความคิด ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง
 ครอบครัว และชุมชนต่อไปด้วย

อาชัญญา สิริยานนท์ (2527) ได้ศึกษาความเห็นของนักศึกษาผู้ใหญ่สาขาสีพ
 และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่สาขาสีพ ที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนใน

โรงเรียนผู้ใหญ่นำอาชีพตามสภาพที่เป็นจริง และความคาดหวังของนักศึกษาผู้ใหญ่สาขาอาชีพใน
ทุกสาขาวิชา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกข้อกระทงของทุกด้าน กล่าวคือ ความ
คาดหวังสูงกว่าสภาพที่เป็นจริง นักศึกษาผู้ใหญ่สาขาอาชีพในทุกสาขาวิชาเห็นตามสภาพที่
เป็นจริง ในด้านตัวครู ด้านตัวนักศึกษา ด้านเนื้อหา และหลักสูตร อยู่ในระดับที่พอใจส่วน
ในด้านสื่อการสอนและประเมินผล มีบางเรื่องที่ยังมีข้อบกพร่อง และควรปรับปรุง สำหรับ
ความคาดหวังของนักศึกษาผู้ใหญ่สาขาอาชีพที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับที่
ปรารถนาให้การจัดการศึกษาผู้ใหญ่สาขาอาชีพมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

চারঙ্গ সঙ্গরুণ (2526) ซึ่งได้ติดตามผลการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตร
ระยะสั้นของวิทยาลัยเกษตรกรรมสงขลาพบว่า เกษตรกรที่เข้ารับการอบรมส่วนมากจบชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 4 หรือเทียบเท่า ไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการฝึกอบรมมีด้านความรู้จากจากฝึ
กอบรมไปใช้ในการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาอาชีพการเกษตรของตนเองให้ดีขึ้น และมีความต้องการที่
จะเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมเพิ่มเติมอีก

ประภาศ ขวัญชัยรัตน์ (2522) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามผลเกษตรกรที่
ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นที่จัดโดยวิทยาลัยเกษตรกรรมบุรีรัมย์ พบว่า เกษตรกรมีความรู้
ความเข้าใจในวิชาสวนผักและวิชาการทำนาในระดับสามารถทำให้คู่ได้ วิชาเพาะเห็ดระดับ
อธิบายได้ สำหรับวิธีการสอนของวิทยากรที่เกษตรกรสอนมากที่สุด คือ วิธีการอภิปรายแลกเปลี่ยน
เปลี่ยนความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ซักถาม

สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ว่า

1. ภายหลังจากเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพแล้ว ผู้สำเร็จการฝึกอบรมมีการ
เปลี่ยนแปลงการใช้แรงงานและอาชีพโดยส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรรมลดลง นอกจากนี้มี
ผลผลิตและรายได้เพิ่มขึ้น
2. ผลของการจัดฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น ผู้ผ่านการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ไป
ใช้ในชีวิตประจำวันมากที่สุด รองลงมา คือ การประกอบอาชีพและการนำไปใช้ได้ช่วยประหยัด
รายจ่าย และมีรายได้เพิ่มขึ้นปานกลาง
3. ผลของการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ผู้ผ่านการฝึกอบรมสามารถนำ
ไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาอาชีพเกษตรของตนเองให้ดีขึ้น ส่วนมากจะปฏิบัติตามหลักวิชาแผนใหม่ มีความ

ต้องการจะเข้ารับการอบรมเพิ่มมากขึ้น และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการแสวงหาความรู้ และขอความช่วยเหลือเพิ่มขึ้น

4. ผลกระทบโครงการการศึกษานอกโรงเรียนด้านอาชีพ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งในทางที่พึงประสงค์ เช่น การมีรายได้เพิ่มขึ้น การกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม พัฒนา การถ่ายทอดและแสวงหาความรู้ และในทางไม่พึงประสงค์ เช่น การเคลื่อนย้าย แรงงาน การประกอบอาชีพเกษตรกรรมลดลงและผลบางด้านยังแตกต่างกันตามโครงการวิชาชีพ ที่อบรม

5. กรอบความคิดในการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับแนวความคิดหลักการเกี่ยวกับวิชาชีพ การ จัดวิชาชีพของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ปัญหาการจัดวิชาชีพในอำเภอสามสะแกแสง จังหวัด นครราชสีมา และศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว ผู้วิจัยจึงได้สรุปเป็นกรอบความคิดในการวิจัย ดังนี้คือ ในด้านปัญหากระบวนการเรียนการสอนและการนำความรู้ไปใช้ของนักศึกษา ได้ใช้ แนวคิดของ อาจารย์วินัย สายหงษ์ และผลการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนของ กรมการศึกษานอกโรงเรียน ดังปรากฏในหน้าต่อไป

กรอบความคิดในการวิจัย

